Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i (SÖYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i (SÖYÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30606

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i (SÖYÖ), ö?rencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik benimsedikleri ö?renme yakla??mlar?n? belirlemek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, Melehat Gezer ve ?. F. ?ahin taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan bir çal??ma ile geçerlik ve güvenirlik analizleri yap?larak literatüre kazand?r?lm??t?r. SÖYÖ, ö?renme yakla??mlar? literatürüne uygun olarak iki temel boyutu ölçmektedir: Derin Ö?renme (DÖ) ve Yüzeysel Ö?renme (YÖ). Toplam 24 maddeden olu?an ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?larak yan?tlanmaktad?r.

Yap?lan analizler, ölçe?in iki faktörlü yap?s?n?n hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?yla desteklendi?ini göstermektedir. SÖYÖ, e?itim ara?t?rmalar?nda ö?rencilerin ö?renme stratejilerini ve akademik ba?ar?lar?n? anlamada önemli bir araç olarak hizmet etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Ö?renme Yakla??mlar?, Derin Ö?renme, Yüzeysel Ö?renme, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenirlik, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Melehat Gezer, ?. F. ?ahin

Amaç

Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i'nin (SÖYÖ) temel amac?, ortaokul veya lise düzeyindeki ö?rencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik benimsedikleri ö?renme stratejilerinin niteli?ini ölçmektir. Bu ölçek, ö?rencilerin ö?renmeye yakla??mlar?n?n yüzeysel mi yoksa derin mi oldu?unu belirleyerek, e?itimcilerin ö?retim yöntemlerini bu yakla??mlara göre adapte etmelerine olanak tan?r.

Ölçek, ö?rencilerin ders içeri?ini sadece ezberleyip geçmeye mi (Yüzeysel Ö?renme) yoksa içeri?i anlamland?rmaya, ele?tirel dü?ünmeye ve yeni bilgilerle ili?kilendirmeye mi (Derin Ö?renme) odakland???n? ortaya koymay? hedefler. Bu ayr?m, ö?renci ba?ar?s? ve akademik motivasyon aras?ndaki ili?kileri incelemek için kritik öneme sahiptir.

Yap?

SÖYÖ, ö?renme yakla??mlar? literatürüne dayanarak iki ana psikolojik yap?dan olu?maktad?r: Derin Ö?renme (DÖ) ve Yüzeysel Ö?renme (YÖ). Bu iki boyut, ö?rencilerin bir konuyu ö?renirken

ARABPSYCHOLOGY.COM

kulland?klar? bili?sel ve motivasyonel stratejileri temsil eder.

Derin Ö?renme (DÖ): Bu yakla??m? benimseyen ö?renciler, materyalin alt?nda yatan anlam? kavramaya, fikirleri ili?kilendirmeye ve bilgiyi ki?isel deneyimleriyle bütünle?tirmeye odaklan?r. Bu faktör, ölçekte 13 madde ile temsil edilmektedir.

Yüzeysel Ö?renme (YÖ): Bu yakla??m? benimseyen ö?renciler ise genellikle sadece s?navlar? geçmek veya minimum gereksinimleri kar??lamak amac?yla ezberlemeye odaklan?r. Bilgiyi derinlemesine anlamland?rma veya ele?tirel analiz etme çabalar? dü?üktür. Bu faktör 11 maddeden olu?maktad?r.

Geçerlik

SÖYÖ'nün yap? geçerli?i, hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde incelenmi?tir. AFA öncesinde, veri setinin faktör analizine uygunlu?u incelenmi?; Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) de?eri .90 bulunmu? ve Barlett testi istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur (χ^2=2511.045, sd=276), bu da verilerin faktör analizine uygun oldu?unu göstermi?tir.

AFA sonucunda, toplam varyans?n %39.43'ünü aç?klayan iki faktörlü bir yap? elde edilmi?tir. Faktör yüklerinin tamam? .30'dan yüksek olup, bu da maddelerin ölçekte kalmas? için yeterli bir kan?t sa?lam??t?r. ?ki faktörlü yap?n?n uyumunu do?rulamak amac?yla DFA gerçekle?tirilmi?tir. ?ncelenen uyum indeksleri aras?nda Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI=.93), Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI=.90), Fazlal?k Uyum ?ndeksi (IFI=.93), Tahmin Hatalar?n?n Ortalamas?n?n Karekökü (RMSEA=.076) ve Standartla?t?r?lm?? Hata Kareleri Ortalamas?n?n Karekökü (SRMR=.072) yer almaktad?r. Bu de?erler, iki faktörlü modelin kabul edilebilir ve mükemmel uyum ölçütlerini kar??lad???n? göstermi?tir.

Ölçüt ba??nt?l? geçerlik kapsam?nda ise, ö?renme yakla??mlar? literatürüyle uyumlu olarak, Derin Ö?renme yakla??m?n?n Sosyal Bilgiler ba?ar?s? ile pozitif, Yüzeysel Ö?renme yakla??m?n?n ise negatif anlaml? ili?ki içerisinde oldu?u hipotezi test edilmi?tir. Korelasyon analizleri, Yüzeysel Ö?renme ile ba?ar? aras?nda negatif anlaml? bir ili?ki oldu?unu (r=-.22, p<.01) do?rulam??, bu da ölçe?in beklenen teorik yap?y? ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Güvenilirlik

SÖYÖ'nün güvenilirli?i, iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test yöntemleri kullan?larak hesaplanm??t?r. 361 ö?renciden toplanan veriler üzerinden yap?lan iç tutarl?l?k analizleri a?a??daki sonuçlar? vermi?tir:

Derin Ö?renme (DÖ) Alt Ölçe?i: Cronbach Alfa katsay?s? .87.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yüzeysel Ö?renme (YÖ) Alt Ölçe?i: Cronbach Alfa katsay?s? .79.

Genel kabul gören ölçütlere göre (özellikle madde say?s? az olan ölçekler için .60 ve üzeri kabul edilebilirken), elde edilen bu katsay?lar, ölçe?in her iki alt boyutunun da yüksek derecede iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in zamana kar?? de?i?mezli?ini (istikrar?n?) belirlemek amac?yla, ayn? örneklem grubuna iki hafta arayla test-tekrar test uygulamas? yap?lm??t?r. Hesaplanan güvenirlik katsay?lar? DÖ alt ölçe?i için .68, YÖ alt ölçe?i için ise .67 olarak elde edilmi?tir. Bu de?erler, .70 ölçütüne oldukça yak?n olup, ölçe?in zaman içinde kabul edilebilir bir istikrara sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

SÖYÖ'nün faktör yap?s?, 361 ö?renciden olu?an bir örneklem üzerinde incelenmi?tir. ?lk a?amada uygulanan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) için veri uygunlu?u testleri yap?lm??; KMO de?eri (.90) ve Barlett testi sonuçlar?, verilerin faktörle?tirilmeye uygun oldu?unu göstermi?tir. Faktör yap?lar?n?n birbiriyle ili?kili olaca?? öngörülerek, AFA'da temel bile?enler yöntemi ve **oblik döndürme** tekni?i kullan?lm??t?r.

AFA sonucunda, toplam varyans?n %39.43'ünü aç?klayan 24 maddelik, iki faktörlü bir yap?ya ula??lm??t?r. Bu faktörler içerik ve kuramsal yap? dikkate al?narak Derin Ö?renme (DÖ, 13 madde, %28.75 varyans) ve Yüzeysel Ö?renme (YÖ, 11 madde, %10.68 varyans) olarak adland?r?lm??t?r. Madde faktör yükleri DÖ için .37 ile .78, YÖ için ise .35 ile .68 aras?nda de?i?mi?tir. ?kinci a?amada uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), modelin yeterli uyum indeksleri sundu?unu ve iki boyutlu yap?n?n yap?sal olarak geçerli oldu?unu desteklemi?tir (örne?in, CFI=.93; RMSEA=.076).

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: 24 maddelik, öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ortaokul/Lise Ö?rencileri (Sosyal Bilgiler dersini alan ö?renciler).

Ya? Grubu: Genellikle 10-18 ya? aral???.

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 361 ö?renci üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Ö?renme Stratejileri, E?itimde Ölçme ve De?erlendirme, DFA, Yap? Geçerli?i, KMO, Sosyal Bilgiler Ba?ar?s?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: melehatgezer@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Melehat Gezer (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017 (Yay?n Y?l?)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle yazarlar?n izni gerekmektedir. ?leti?im, sorumlu yazar?n e-posta adresi üzerinden sa?lanabilir.

PDF Kayna??: Ölçe?in orijinal çal??mas?na ait PDF dosyas? buradan indirilebilir: sosyal-bilgiler-ogrenme-yaklasimlari-olcegi-soyo-toad.pdf

Referanslar

Gezer, M. ve ?ahin, ?. F. (2017). Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i (SÖYÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?. *?lkö?retim Online, 16*(1), 228-244.

Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual review of psychology, 31*(1), 419-456.

Büyüköztürk, ?. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorumlama* (11. Bask?). Ankara: Pegem Akademi.

Brown, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.

Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal, 6*(1), 1-55.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sosyal Bilgiler Ö?renme Yakla??mlar? Ölçe?i (SÖYÖ) Maddeleri

Derecelendirme: 5'li Likert tipi ("Kesinlikle Kat?l?yorum =5 Kesinlikle Kat?lm?yorum =1)

Derin Ö?renme (13 madde): Sosyal Bilgiler çal??man?n bana derin bir haz verdi?ini dü?ünürüm

Yüzeysel Ö?renme (11 madde): Amac?m mümkün oldu?u kadar az vakit ay?rarak sosyal bilgiler dersinden geçmektir.

ARABPSYCHOLOGY.COM